

Motion till riksdagen

1989/90:Jo766

av Birthe Sörestedt m.fl. (s)

Styrning och utveckling inom avfallsområdet

Avfallshantering

Det finns i dag ingen samlad överblick av avfallshanteringen och kunskapen om den totala avfallsmängden, och avfallsinnehållet är inte tillräcklig. Genom budgetpropositionens förslag att ge kommunerna ansvar för allt avfall kommer man att uppnå en bättre kontroll och styrning för åtgärder inom avfallsområdet.

En tredjedel av allt miljöfarligt avfall beräknas försvinna och även om detta avfall är en ringa del av den totala mängden utgör det den största miljörisiken. Det krävs en bättre inventering av vad det är för slags avfall som produceras. Det finns också en "grå zon", en typ av avfall som ej klassats som miljöfarligt men som ändå bör omhändertas på ett mera omsorgsfullt sätt än idag.

Det förebyggande arbetet att förhindra uppkomsten av avfall har hittills inte drivits i någon större utsträckning. Något starkt krav på producenterna att ta ansvar för sina produkter ur miljö- och avfallsynpunkt har inte ställts. Ska vi klara av sopberget i framtiden måste helt andra utgångspunkter råda. Innan produktion av en ny vara påbörjas bör det vara känt hur den färdiga varan ska tillvaratas sedan den använts. Alla produkter bör förses med en deklARATION av produktens totala miljöeffekt från tillverkning till slutligt omhändertagande. Detta kan dessutom vara en hjälp för konsumenten att välja miljövänliga varor.

Källsortering

Enligt propositionen bör källsortering utvecklas så att allt avfall som lämnas till slutbehandling fr. o. m. år 1994 sorteras i kategorier som möjliggör lämplig hantering. Ett flertal kommuner har startat källsorteringsförsök och allmänhetens vilja att delta har visat sig vara mycket stor. Miljömedvetenheten ökar och människor vill på olika sätt bidra till resursbesparingar. Glas och papper är väl inarbetade sorteringsobjekt som till stor del tas omhand för återvinning.

Det påstås att vi befinner oss i en återvinningskris!

Källsorteringen begränsas av avsättningsmöjligheterna. Prisbilden, ett kortsiktigt vinstintresse, tillgång och efterfrågan på utsorterade avfall och

möjligheter att använda slutprodukten har hittills styrt utvecklingen. Det är inom flera områden billigare att producera från nya råvaror än att återvinna gamla. Import och export av utsorterat avfall spelar också en stor roll, exempelvis har returpapper varit billigare att importera än att använda inhemskt returpapper. Kommunerna har tidvis misslyckats med avsättning av sitt insamlade papper och har då nödgats elda upp det. Papperet måste garanteras avsättning annars tröttnar människorna och känner att det är mindre meningsfullt att sortera sina sopor.

Liknande problem finns då det gäller överskott på färgat glas. En annan typ av sortering med uppdelning i vitt och färgat glas kan kanske avhjälpa problemet. Annars måste konsumenten tänka om och köpa läsk i färgade flaskor eller acceptera att rödbetsburken är i färgat glas. En rad åtgärder av det här slaget kräver styrning om avsättning av källsorterade sopor ska uppnås.

Miljöintresset överväger, därför måste samhället ha det övergripande ansvaret för att återvinningskapacitet och återvinning sker utan snäva ekonomiska intressen. För att få avsättningsmöjligheter för olika källsorterade sopor från hushåll och industri bör samhället stimulera utvecklingen genom olika stödsatser. Det finns en rad nya områden inom vilka återvinning kan utvecklas, exempelvis kan plastmaterial, metallskrot och virkesavfall tas om hand men då krävs det att det skapas en marknad för det återvunna avfallet.

Miljöfarligt avfall

Mängden är förhållandevis liten men hanteringen i form av insamling, sortering och förvaring, medför problem. Det krävs helt andra förbyggande åtgärder för att förändra situationen, åtgärder som tvingar producenter att förbereda produkten för ett slutligt omhändertagande.

Det kan nämnas att insamlingen av batterier kunde varit annorlunda förberedd. Genom att tillverkarna tvingats att med färger märka de olika batterisorterna hade de risker som uppstår vid sortering kunnat undvikas. Nu utsätts personal för hälsorisker i hanteringen av miljöfarligt avfall. Bättre specificering av kemikalier, batterier och annat som kan vara miljöfarligt avfall samt information och föreskrifter hur man ska handskas med detta avfall.

Kontrollen och styrningen över avfallshanteringen är inte tillräcklig med de i propositionen föreslagna åtgärderna, utan det krävs ekonomiska styrmedel för att olika avfallsgrupper ska återvinnas och användas som en resurs. Det kan krävas stödsatser för att få olika marknader att utvecklas och bli så lönsamma att avfallet återvinns.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om styrmedel för att skapa återvinningskapacitet och utveckling av marknader inom avfallsområdet.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om märkning av eventuellt miljöfarligt avfall.

Mot. 1989/90
Jo766

Stockholm den 24 januari 1990

Birthe Sörestedt (s)

Arne Kjörnsberg (s)

Bo Nilsson (s)